

GÜNÜMÜZDE İŞÇİ SINIFININ EĞİTİM DÜZEYİ

Aydınlık Gazetesi, 6 Nisan 2019

Yıldırım Koç

Günümüzde Türkiye’de gelir getirici bir işte çalışanların yüzde 70’i işçi, memur ve sözleşmeli personeldir. İşsizleri ve kayıtlarda gözükmeyen ücretlileri de eklersek, bu oran daha da yükseliyor.

Türkiye’nin siyasal ve toplumsal geleceğine damga vuracak güç, doğru siyasal önderlik altında işçi sınıfıdır.

Peki, kim bu işçiler ve memurlar?

Benim kuşağım farklı bir işçi sınıfıyla birlikteydi. Günümüzün genç kuşakları ise tümüyle farklı bir işçi sınıfıyla karşılaşılıyor.

Ben işçi çalışmasına 1972 yılında başladım. Ankara’da ORAN yeni yapılıyordu. Şimdi Rusya’da yaşayan çok yakın bir arkadaşım o inşaatlardaki inşaat işçilerini bir sendikada örgütlemeye çalışıyorduk. 1970’li yıllar boyunca da işçi içinde çalıştım.

O günlerin işçileri nasıldı?

Buna yanıtı Devlet İstatistik Enstitüsü’nün nüfus sayımları veriyor.

1965 VE 1970 YILLARINDA İŞÇİ SINIFININ EĞİTİM DÜZEYİ

1965 yılında 3,0 milyon ücretlinin (işçi ve memur) 614 bini okuma yazma bilmiyordu; 442 bini, okul bitirmemişti, ancak okuma yazma biliyordu. 1,3 milyonu 5 yıllık ilkökul mezunuydu; 198 bini 3 yıllık ortaokul mezunuydu; 108 bini lise ve 174 bini de lise ve meslek okulu mezunuydu. Az sayıdaki yüksek okul ve üniversite mezununun büyük bölümü devlet memuru, geride kalanları özel sektörde yönetici ve beyaz yakalı çalışandı.

1970 yılında ücretli olarak çalışan 4,2 milyon kişinin yüzde 19’u okuma yazma bilmiyordu; yüzde 10’u ise okuma yazma bilmekle birlikte, herhangi bir okuldan mezun değildi. İlkokul mezunlarının oranı yüzde 49’du. Ortaokul ve dengi okul mezunlarının oranı yüzde 7, lise ve dengi okul mezunlarının oranı yüzde 10’du.

GÜNÜMÜZDE İŞÇİ SINIFININ EĞİTİM DÜZEYİ

Türkiye’de işçi sınıfının örgün eğitim düzeyi hızla yükselmektedir. Geçmişte mavi yakalı işçilerin çok büyük bölümü ilkökul ve ortaokul mezunu olurdu. Lise ve üniversite mezunları ya özel sektörde beyaz yakalı işçilik yapardı, ya da devlet memurluğunda çalışırdı. İşçilerin ve memurların örgün eğitim düzeyi 2002 yılının son çeyreğinden 2018 yılı Aralık ayına kadar çok büyük bir değişim gösterdi. Günümüzde birçok işyerinde, gördüğü eğitim alanının dışında mavi yakalı işçi olarak çalışan çok sayıda üniversite lisans veya önlisans mezunu vardır. Üniversitelerde günümüzde 7 milyon dolayında lisans ve önlisans öğrencisi olduğu düşünülürse, önümüzdeki yıllarda aşağıdaki tablo daha da değişecektir.

Aşağıdaki çizelgede en göze çarpan değişim, yüksekokul veya fakülte mezunlarına ilişkindir. Bu konumda olanların sayısı 2002 yılının son çeyreğinde 2,0 milyon iken 16 yıl sonra, Aralık 2018’de 6,0 milyon oldu. Yüksekokul veya fakülte mezunlarının toplam ücretliler içindeki payı aynı dönemde yüzde 21,8’den 31,3’e yükseldi.

Ücretlilerin örgün eğitim düzeyindeki bu hızlı yükselmenin yanı sıra, yaklaşık herkesin elinde bulunan akıllı telefonlar ve evlerdeki bilgisayarlar aracılığıyla bilgiye erişim de son derece kolaylaştı. Bu olanak, kulaktan dolma sığ bilgiyle yetinme alışkanlığını yaygınlaştırsa ve belirli bir konuda ciddi inceleme eğilimini zayıflatırsa da, geçmişte bulunmayan önemli bir kaynaktır.

Ücretlilerin Örgün Eğitim Düzeyi

Eğitim durumu	2002-4.dönem		Aralık 2010		Aralık 2018	
	Sayı (bin)	%	Sayı (bin)	%	Sayı (bin)	%
Okuma-yazma bilmeyen	74	0,8	188	1,3	294	1,5
Okuma-yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	66	0,7	456	3,3	482	2,5
İlkokul	3.105	34,0	4.125	29,5	4.128	21,7
İlköğretim	35	0,4	1.323	9,5	1.582	8,3
Ortaokul veya dengi meslek okulu	1.136	12,4	1.205	8,6	2.081	10,9
Genel lise	1.421	15,6	1.668	11,9	2.093	11,0
Lise dengi meslek okulu	1.301	14,3	1.715	12,3	2.426	12,7
Yüksekokul veya fakülte	1.990	21,8	3.316	23,7	5.954	31,3
TOPLAM	9.128	100,0	13.997	100,0	19.040	100,0